

ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืชประจำสัปดาห์

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๑๐ ประจำวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๘

เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

เดือนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือตอนล่าง ภาคตะวันออก และจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง เนื่องจากเข้าสู่ฤดูแล้งฝนทิ้งช่วง สภาพดังกล่าวเหมาะกับการระบาดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง และขอความร่วมมือผู้ประกอบการจำหน่ายท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ฉีดพ่นท่อนพันธุ์มันสำปะหลังด้วยสารเคมีอิมิดาโคลพริด หรือไทอะมิโทแซม ก่อนเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ไปยังแหล่งปลูกอื่นๆ และในแหล่งเพาะปลูกเองก็ต้องแช่ท่อนพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารเคมีไทอะมิโทแซม เนื่องจากเพลี้ยแป้งสามารถระบาดจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่หนึ่ง ได้โดยการติดไปกับคน ท่อนพันธุ์ กระแสม และมดเป็นพาหนะนำตัวเพลี้ยแป้งไปเลี้ยงเพื่อรอดูดกินมูลหวานความเสียหายจากการทำลายของเพลี้ยแป้งต่อผลผลิตขึ้นอยู่กับระยะการเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง ดังนั้นเกษตรกรควรหมั่นสำรวจแปลงถ้าพบการระบาดให้แจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอใกล้เคียงหรือแจ้งสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อประสานงานศูนย์บริหารศัตรูพืช ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ขอรับการสนับสนุนแตนเบียนหรือแมลงช้างปีกใสเพื่อใช้ควบคุมการระบาดเพลี้ยแป้งในพื้นที่

ชนิดเพลี้ยแป้งที่พบในประเทศไทย

เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง (Mealybug)

วงศ์ Pseudococcus

อันดับ Homoptera

การขยายพันธุ์ของเพลี้ยแป้ง

๑. โดยใช้เพศ

๒. โดยไม่ใช้เพศ (Thelytokous parthenogenesis)

แบ่งเพลี้ยแป้งตามลักษณะของลูกที่ออกมาเป็น ๒ ประเภท

๑. ประเภทวางไข่ (Oviparous) ไข่อยู่ภายในถุงไข่ที่มีเส้นใย คล้ายสำลีปกคลุม

๒. ประเภทออกลูกเป็นตัว (Viviparous)

ชนิดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

เพลี้ยแป้งที่พบในต้นมันสำปะหลังในประเทศไทยในปัจจุบันมี ๔ ชนิด (อัมพร วิโนทัย, กรมวิชาการเกษตร)

๑. เพลี้ยแป้งลาย (Striped mealybug): *Ferrisia virgate*

ลำตัวตัวคล้ายลิ้ม ผนังลำตัวสีเทาเข้มมีผงแป้งปกคลุมลำตัว เส้นขนขึ้นหนาแน่นขนที่ปกคลุมลำตัวเป็นเงาคล้ายใยแก้วมีแถบดำบนลำตัว ๒ แถบ ชัดเจนส่วนปลายมีหางคล้ายเส้นแบ่ง ๒ เส้น ยาวครึ่งหนึ่งของความยาวลำตัว เพลี้ยแป้งชนิดนี้พบระบาดทั่วไปในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบระบาดมากในช่วงฤดูฝน ระดับความรุนแรงไม่ถึงขั้นทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีการควบคุมโดยศัตรูตามธรรมชาติอย่างสมดุลจากตัวห้ำและตัวเบียน

๒. เพลี้ยแป้งแจ๊คเบียดเลย์ (Jackbeard) : *Pseudococcus jackbeardsleyi*

ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบน ผนังลำตัวสีเทาอมชมพูมีผงแป้งสีขาวปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแบ่งเรียงกันจำนวนมาก เส้นแบ่งด้านท้ายลำตัวยาวกว่าเส้นแบ่งด้านข้างลำตัว พบระบาดทั่วไปในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังชอบอยู่บริเวณโคนต้นหรือในดิน

๓. เพลี้ยแป้งสีเขียว (Green mealybug) : *Phenacoccus madeirensis*

ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบน ผนังลำตัวสีเขียวอมเหลืองมีผงแป้งสีขาวบาง ๆ ปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแบ่งสัน ๆ เส้นแบ่งด้านท้ายลำตัวยาวกว่าเส้นแบ่งด้านข้างลำตัว และที่ลำตัวมีสันนูน ๓ แนว ตามความยาวลำตัว เส้นนูนที่สุดอยู่กลางลำตัว สามารถวางไข่ได้ประมาณ ๕๐๐ ฟอง/ตัว ตัวเต็มวัยชอบกินใบแก่ พบระบาดทั่วไปในแหล่งปลูกมันสำปะหลัง

๔. เพลี้ยแป้งสีชมพู (Pinkish mealybug) : *Phenacoccus manihoti*

เป็นเพลี้ยแป้งที่ระบาดทำลายมันสำปะหลังรุนแรงในขณะนี้ ลำตัวรูปไข่ผนังลำตัวสีชมพู มีผงแป้งปกคลุมลำตัวด้านข้างลำตัวมีเส้นแบ่งสันหรือไม่เห็นเด่นชัด เส้นแบ่งด้านท้ายลำตัวสั้น ขยายพันธุ์ได้โดยไม่อาศัยเพศ (เพศเมียไม่จำเป็นต้องได้รับการผสมพันธุ์จากเพศผู้) วางไข่เป็นฟองเล็ก ๆ ในถุง ไข่มีสีเหลืองอ่อนลักษณะยาวรีมีเยื่อคล้ายสาหร่ายหุ้มไว้ เมื่อใกล้ฟักไข่จะมีสีเข้มขึ้น ระยะไข่ประมาณ ๘ วัน ตัวอ่อนจะลอกคราบ ๓ ครั้ง จึงเป็นตัวเต็มวัย รวมระยะเวลาตั้งแต่เป็นไข่จนถึงตัวเต็มวัยใช้เวลา ๒๑ วัน เพลี้ยแป้งสีชมพูสามารถวางไข่ได้มากถึง ๕๐๐ ฟอง/ตัว

ภาพการทำลายของเพลี้ยแป้ง

ศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้ง

ตัวห้ำ : แมลงช้างปีกใส (*Plectiscocryza ramburi*)

ตัวเบียน : แตนเบียน *Anagyrus lopezi*

เชื้อจุลินทรีย์ : เชื้อราบิวเวอเรีย

ไข่แมลงช้างปีกใส

ตัวเต็มวัยแมลงช้างปีกใส

ตัวอ่อนตัวเต่ากินเพลี้ยแป้ง

ตัวเต็มวัยตัวเต่ากินเพลี้ยแป้ง

แนวทางการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

๑. ในพื้นที่ที่ยังไม่พบการระบาด

๑.๑ ใช้ท่อนพันธุ์สะอาด

๑.๒ เก็บซากพืชออกจากแปลง ไถพรวนหลายๆ ครั้ง และตากดินอย่างน้อย ๑๔ วัน

๑.๓ แخذท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีที่แนะนำ

๑.๔ ตรวจแปลงสม่ำเสมอทุก ๒ สัปดาห์

๒. ในพื้นที่ที่มีการระบาดของเพลี้ยแป้ง

๒.๑ หลีกเลี่ยงการปลูกในฤดูแล้ง

๒.๒ ไถพรวนดินหลายๆ ครั้ง ตากดินอย่างน้อย ๑๔ วัน

๒.๓ แخذท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีที่แนะนำ

๒.๔ ต้องตรวจแปลงทุก ๑๔ วัน

๒.๕ ถ้าพบการระบาด รุนแรงในมันสำปะหลังอายุ ๑-๔ เดือนให้ถอนทิ้งทั้งหมดแล้วเผาทำลายนอกแปลง

๒.๖ ถ้าพบการระบาด ในมันสำปะหลังอายุ ๔-๘ เดือนให้ตัดยอดหรือถอนต้นที่พบนำไปเผาทำลายนอกแปลง

๒.๗ ถ้าพบการระบาดในมันสำปะหลังอายุมากกว่า ๘ เดือน ควรเก็บผลผลิต ตัดต้นทิ้งนำไปเผาทำลายนอกแปลง ทำความสะอาดแปลง ปลูกพืชอื่น เช่น ข้าวโพด อ้อย ข้าวฟ่าง ทานตะวัน พืชตระกูลถั่ว

๒.๘ ใช้ศัตรูธรรมชาติควบคุมเพลี้ยแป้ง เช่น แมลงช้างปีกใส ตัวเต่า แตนเบียน หรือศัตรูธรรมชาติที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำ ฯลฯ

๒.๙ หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไม่ให้ตัวห้ำและตัวเบียนที่เป็นศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้ง มันสำปะหลังถูกทำลาย

๒.๑๐ ใช้วิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน
สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง

๑. การแช่ท่อนพันธุ์ (Dipping pre-planting) ด้วยสารฆ่าแมลง ๕-๑๐ นาที

- thiamethoxam (Actara ๒๕ % WG) อัตรา ๔ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- imidacloprid (Provado ๗๐ % WG) อัตรา ๔ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร

- dinotefuran (Starkle ๑๐ % WP) อัตรา ๔๐ กรัม/น้ำ ๒๐ ลิตร